

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Nové knihy

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 50 (2005), No. 2, 175--176

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/141267>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2005

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

80 let

RNDr. FRANTIŠEK KROUPA, DrSc. (Praha)
8. 7. 2005

Doc. RNDr. VÁCLAV VILHELM, CSc.
(Praha)
12. 7. 2005

RNDr. VÁCLAV BUMBA, DrSc. (Praha)
14. 8. 2005

RNDr. STANISLAV ŠAFRATA, CSc. (Praha)
9. 9. 2005

95 let

ZDIRAD ŽÁK (Brno)
12. 9. 2005

*Jubilantům srdečně blahopřeje
předsednictvo výboru JČMF*

nové knihy

Ivo Kraus: Dějiny technických věd a vynálezů v českých zemích. Vydalo nakladatelství Academia v Praze v roce 2004, ISBN 80-200-1116-X; 330 stran a 16 barevných příloh.

Profesor Ivo Kraus je naší veřejnosti znám jako autor řady výborně napsaných prací z historie fyziky a techniky. Připomínám například jeho pozoruhodnou knihu *Dějiny evropských objevů a vynálezů*, kterou vydalo nakladatelství Academia v r. 2001. Recenzovaná kniha, jež je volným pokračováním tohoto díla, je souborem netradičních a působivých esejí z dějin technických věd a vynálezů, jejichž protagonisté jsou buďto Češi, anebo cizinci, kteří v Čechách žili a pracovali a přispěli tak k rozvoji české vědy. V předmluvě svého díla autor načrtá svůj záměr těmito slovy: „Vedle osudů osobností dobře známých bude čtenář moci sledovat

i cesty k naplnění životního poslání vědců, inženýrů a techniků, jejichž jména v širším povědomí české veřejnosti stále ještě chybějí. Výběr hrdinů je samozřejmě subjektivní. Autor však neměl žádný důvod někoho preferovat anebo přecházet mlčením. Rozhodujícím kritériem volby byl cíl: z mozaiky příběhů o konkrétních lidech sestavit přesvědčivou zprávu o příspěvku českých zemí k evropské kultuře a civilizaci.“ A zpráva je to vskutku poučná. Na konkrétních příbězích autor vysvětluje působení mechanismů přírodovědného a technického pokroku, ilustruje složité cesty vědeckého poznávání, nezřídka doprovázené omyly a slepými uličkami, a ukazuje, že hybnou silou vývoje lidské společnosti je především tvořivé myšlení. V osmatřiceti kapitolách věnovaných slavným tradicím české vědy a techniky se čtenář setká s mnohými známými jmény, jako například Kepler, Komenský, Diviš, Gerstner, Bolzano, Božek, Ressel, Doppler, Škoda, Křižík, Kaplan, Felber, Heyrovský, Běhounek. Seznámí se i s dalšími, dnes téměř zapomenutými učiteli a techniky, s tvůrci českého školství a s organizátory a podporovateli české vědy a umění. Vyličení jejich průkopnického díla je neobvyklé a zahrnuje řadu pozoruhodných a téměř neznámých detailů, výstižně navozujících tehdejší dobovou atmosféru. V jednotlivých příbězích se autor nesnaží navržit všechny dostupné informace, své eseje lehce a vtipně načrtává, s akcentem na podstatu tvůrčího činu. Má dar jasného a poutavého výkladu, mnohdy jemně humorového.

Poslání knihy charakterizuje tato myšlenka z jejího závěru. „Přírodě nezáleží na

tom, komu a jak se podaří odhalit její tajemství. Lidé by si však měli osudy talentovaných vrstevníků i geniálních předků občas připomenout a pravdivé svědectví o jejich velkých činech předat dalším pokolením. Poctivé bilancování přinese zcela jistě užitek tam, kde se nedostává oprávněné hrlosti; pro jiné může být zase upozorněním, že už příliš dlouho žijí z dobré pověsti minulých generací.“

Dílo profesora Krause je určeno širokému okruhu čtenářů, avšak největší užitek z něho

bude mít zejména mladá generace. Studium knihy totiž nejen prohloubí znalosti čtenářů, ale přispěje též k formování jejich vědeckého myšlení, může iniciovat jejich objevitelské aktivity a vzbuzovat entusiasmus pro odhalování cest vedoucích k novým poznatkům. Čtenáři zde naleznou odpovědi na mnohé zásadní otázky z oblasti vývoje vědeckého poznávání a knihu neodloží po letném přečtení, ale bude je trvale provázet.

Daniel Mayer

Cena profesora Babušky v oboru počítačových věd v roce 2005

Jednota českých matematiků a fyziků a Česká společnost pro mechaniku udělují od roku 1994 každoročně cenu prof. I. Babušky v oboru počítačových věd, tj. v oboru počítačová mechanika, počítačová analýza a numerická matematika. Cena byla zřízena z podnětu vynikajícího matematika a inženýra českého původu prof. Ing. Dr. IVO BABUŠKY, DrSc., který nyní působí na univerzitě v Austinu v Texasu v USA.

Statut ceny prof. I. Babušky je k nahlédnutí na www.csm.cz.

Do soutěže se může přihlásit kdokoli ve věku do 36 let, pokud téma jeho práce spadá do uvedených oborů. Práce v jednom exempláři s uvedením své přesné adresy včetně PSČ a rodného čísla nechť uchazeč zašle **do 30. 9. 2005** s označením „Soutěž o cenu prof. Babušky“ na adresu:

Jednota českých matematiků a fyziků, Žitná 25, 117 10 Praha 1

nebo

Česká společnost pro mechaniku, Dolejškova 5, 182 00 Praha 8.